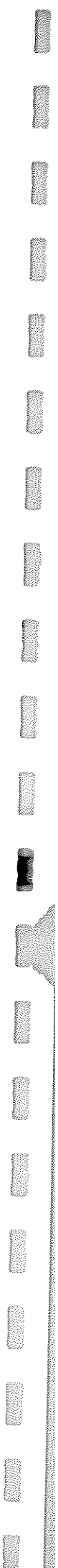

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

P L A N M A N A G E R I A L
REFERITOR LA EXERCITAREA FUNCȚIEI
DE VICEPREȘEDINTE AL
ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Judecător,
TARCEA IULIA CRISTINA

- AUGUST 2013 -

CADRUL LEGISLATIV PRIVIND EXERCITAREA ARIBUȚIILOR DE VICEPREȘEDINTE AL ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Potrivit art. 19 alin. 1 din Legea nr. 304/2004, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 76/2012, Înalta Curte de Casație și Justiție se compune din președinte, 2 vicepreședinți, 4 președinți de secție și judecători.

Prin urmare, cu începere de la data de 15 februarie 2013, ca element de noutate în conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiție se remarcă faptul că nu mai există un singur post de vicepreședinte, ci două posturi.

Acest element de noutate este justificat, desigur, de mărirea numărului judecătorilor, personalului auxiliar și conex și de extinderea competențelor de judecată ale instanței supreme, dar, mai ales, de noile provocări privind intrarea în vigoare a noilor coduri: Civil, Procedură civilă, Penal și Procedură penală.

Din păcate, legiuitorul nu a fost suficient de consecvent în reglementare cu privire la acest aspect, motiv pentru care, deși în art. 19 alin. 1 al Legii nr. 304/2004 prevede existența a doi vicepreședinți, iar în art. 33 reglementează posibilitatea prezidării Secțiilor Unite, completului pentru soluționarea recursului în interesul legii și a celui pentru dezlegarea unor chestiuni de drept de către unul dintre vicepreședinți, în lipsa președintelui, totuși, în art. 19 alin. 3, 28 alin. 1 și 3 și 32 alin. 4 și 5 din aceeași lege, menține referirile la un singur vicepreședinte.

Urmare noilor modificări legislative, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin art. 14, 15 și 16 din Regulamentul propriu de organizare și funcționare administrativă a stabilit mai detaliat atribuțiile celor doi vicepreședinți, ca fiind:

- exercitarea atribuțiilor ce revin președintelui, în lipsa acestuia, conform delegării de atribuții sau dispoziției președintelui;

- prezidarea, în lipsa președintelui, a completelor de 5 judecători, completelor pentru soluționarea recursurilor în interesul legii și a celor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept;
- coordonarea, conform repartizării stabilite de președinte a activității Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică și a departamentului economico- financiar și administrativ;
- asigurarea conducerii generale a Cancelariei și a Biroului de informare și relații publice, conform repartizării stabilite de președinte;
- propunerea măsurilor necesare în procesul formării și perfecționării profesionale a judecătorilor și magistraților asistenți, conform repartizării stabilite de președinte;
- urmărirea dezbaterilor problemelor de drept în cadrul secțiilor, conform repartizării stabilite de președinte;
- asigurarea publicării periodice a jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, conform repartizării stabilite de președinte;
- organizarea pazei sediului și aprobarea măsurilor pentru prevenirea incendiilor, protecția muncii și civilă, conform repartizării stabilite de președinte;
- controlul activității arhivistice, conform repartizării stabilite de președinte;
- controlul și coordonarea activității comisiei de analiză privind încălcarea dreptului de acces la informațiile de interes public, conform repartizării stabilite de președinte;
- desemnarea, împreună cu președinții de secție, a judecătorilor care asigură activitatea completelor de judecată în perioada vacanței judecătorești, conform repartizării stabilite de președinte;
- aprobarea fișei posturilor, conform repartizării stabilite de președinte;
- controlul și coordonarea evaluării anuale a personalului Înaltei Curți de Casație și Justiție, conform repartizării stabilite de președinte;

- analizarea cererilor și formularea de propuneri către președinte cu privire la încadrarea personalului, în condițiile legii, cu excepția judecătorilor și magistraților asistenți;
- aprobarea efectuării concediilor anuale de odihnă de către personalul Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu excepția judecătorilor și magistraților asistenți.

În plus, unul dintre vicepreședinți conduce structura de protecție a informațiilor clasificate, constituită prin ordin al președintelui, în vederea executării atribuțiilor prevăzute de H.G. nr. 585/2002, cu modificările și completările ulterioare.

MIJLOACE PROPUSE DE REALIZARE

Din punctul meu de vedere, după intrarea în vigoare a dispozițiilor Legii nr. 76/2012 care au modificat anumite prevederi ale Legii nr. 304/2004, cei doi vicepreședinți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție pot exercita atribuții specifice, impuse de exigențele intrării în vigoare a noilor coduri și atribuții comune, enumerate de Regulamentul de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

De altfel, prin hotărârea nr. 15 din 28 iunie 2013, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a manifestat aceeași viziune, căci, aprobând în unanimitate transformarea unui post vacant de judecător – funcție de execuție din cadrul Secției I civilă în cel de al doilea post de vicepreședinte al instanței supreme, a stabilit în sarcina acestuia atribuții în materie civilă.

Pentru reușita exercitării atribuțiilor, atât a celor specifice cât și a celor comune, se impune, însă, acordarea importanței cuvenite colaborărilor între persoanele care exercită diferite funcții în cadrul instanței supreme și între Înalta Curte de Casație și Justiție și alte autorități publice.

Mi se par absolut necesare următoarele colaborări:

A. Colaborarea în cadrul conducerii Înaltei Curți de Casație și Justiție

A.I. Colaborarea cu președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, dintre vicepreședinți și cu președinții de secție

Înaintea stabilirii priorităților pe care le am în vedere în exercitarea atribuțiilor de vicepreședinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, doresc să pun în evidență faptul că, în vederea asigurării unei conduceri eficiente a instanței supreme, este deosebit de important ca președintele și cei doi vicepreședinți să constituie o

echipă consolidată, astfel încât direcțiile de acțiune ale fiecăruia să se înscrie într-o viziune unică, iar metodele și practicile adoptate să contribuie la îndeplinirea obiectivelor președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, astfel cum au fost prezentate în propriul plan managerial.

Desigur, nu este exclusă posibilitatea ca diferite împrejurări să impună noi obiective sau inițiative.

Este important, însă, ca acestea să fie cunoscute, discutate și însușite de președinte și vicepreședinți, deoarece, pe de o parte, potrivit dispozițiilor art. 28 alin. 2 din Legea nr. 304/2004, republicată, președintele reprezintă Înalta Curte de Casație și Justiție în relațiile interne și internaționale, iar, pe de altă parte, exercitarea atribuțiilor vicepreședinților, conform Regulamentului de funcționare și organizare administrativă a instanței supreme, se face în baza delegării de atribuții sau dispoziției președintelui.

Pentru că, așa cum voi arăta în continuare, principalul obiectiv pe care mi-l propun este acela al implementării noilor coduri – Civil și de Procedură civilă – voi acorda o atenție deosebită colaborării cu președinții de secție în vederea stabilirii metodelor cele mai eficiente de prevenire a jurisprudenței neunitare și stabilirii celor mai bune practici în gestionarea dosarelor și asigurarea transparenței activității de judecată sub imperiul noii legislații.

A.II. Colaborarea cu Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție

În limitele competențelor sale, este importantă și colaborarea cu Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Din acest punct de vedere trebuie continuată strategia adoptată până în prezent de a convoca Colegiul de conducere ori de câte ori problemele specifice o impun și de a pune din timp la dispoziția membrilor Colegiului de conducere materialele necesare în vederea discutării eficiente și în cunoștință de cauză a problemelor ce au fost incluse pe ordinea de zi.

Exigențele eficienței și autorității impun, deopotrivă, supravegherea modului în care hotărârile adoptate de Colegiul de conducere sunt aduse la îndeplinire.

B. Colaborarea cu autoritățile publice

Principiile separației puterilor în stat și independenței justiției nu exclud colaborarea acestora cu celelalte autorități publice ce îndeplinesc funcții executive și legislative.

B.1. colaborarea cu autoritățile publice cu funcții executive

În limitele mandatului acordat de președinte, se impune colaborarea cu Guvernul României și, mai ales, cu Ministerul Justiției, pe următoarele aspecte:

- aprobarea unui buget adecvat;
- asigurarea unui sediu corespunzător Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- îmbunătățirea inițiativei legislative.

În ceea ce privește aprobarea unui buget adecvat, trebuie subliniat faptul că aprobarea proiectului de buget de către Adunarea generală a judecătorilor nu reprezintă garanția unui buget suficient în realizarea obiectivelor de funcționare și organizare a instanței supreme.

Este necesară păstrarea actualei strategii de asigurare a unui dialog permanent cu instituțiile implicate, îndeosebi cu Ministerul Finanțelor Publice, de prezentare convingătoare a tuturor argumentelor legate de personalul instanței supreme și a implicațiilor financiare legislative pentru explicarea necesarului financiar și a modului de repartizare pe capitole a acestuia, astfel încât să se asigure cheltuielile materiale, de personal și de investiții necesare.

În cadrul acestui deziderat, este imperios necesar să se asigure un sediu corespunzător Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru că actualul sediu este insuficient și nu asigură o bună desfășurare a activității specifice instanței supreme.

Astfel, destinat la începutul anilor 2000 desfășurării activității unei instanțe supreme care la acea dată avea un număr mai redus de judecători (cel mult 80, potrivit art. 7 alin. 1 din Legea nr. 56/1993), magistrați asistenți și personal auxiliar și conex, actualul spațiu este total necorespunzător funcționării unui număr de 121 de judecători și a unui număr mult mai mare de magistrați asistenți, personal auxiliar și conex și alte categorii de personal.

În prezent, în birouri cu suprafețe mici (20 – 30 m.p.) lucrează, 3, 4 sau chiar 5 judecători, situația fiind mult mai gravă la magistrați asistenți și grefieri care lucrează și câte 10 – 14 în birouri.

De asemenea, în condițiile creșterii continue în timp a competențelor de judecată ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, numărul sălilor de judecată este insuficient, existând doar 5 săli de judecată într-o instanță care funcționează cu 4 secții și care are competențe de soluționare a recursurilor în interesul legii și a chestiunilor de drept preliminar.

Arhivele sunt insuficiente și nu permit spații de depozitare în condiții corespunzătoare a dosarelor, motiv pentru care holurile de la etajele în care se află birourile judecătorilor și altor categorii de personal sunt aglomerate cu fișete în care sunt păstrate o parte din dosare.

Cât despre sălile de deliberare, acestea nu există, pentru că spațiul existent a fost exploatat la maxim în vederea asigurării unei activități pe cât posibil normale a compartimentelor instanței, astfel încât deliberarea are loc în birourile judecătorilor sau în sălile de ședință.

De aceea, îmi propun să susțin toate eforturile președintelui și inițiativele sale, deja demarate, în vederea conștientizării autorităților competente cu privire la necesitatea alocării unui spațiu adecvat activității de judecată la instanța supremă.

Pe aceeași linie a colaborării cu autoritățile publice cu funcții administrative se înscrie și intenția mea ca Înalta Curte de Casație și Justiție să contribuie la îmbunătățirea și eficientizarea inițiativelor legislative ale guvernului în ceea ce privește organizarea și funcționarea administrativă a instanțelor și a activității de judecată.

În acest sens, voi stimula și voi sprijini o relație permanentă între Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și Direcția Elaborare acte normative din Ministerul Justiției.

Prin aceasta urmăresc două aspecte, și anume:

- elaborarea unor proiecte de lege mai coerente și previzibile;
- sesizarea în timp util a oricăror reglementări lacunare, insuficiente, necorelate sau necorespunzătoare.

Acest obiectiv se poate realiza prin informare continuă reciprocă, propuneri și colaborarea în vederea elaborării textelor de lege.

B.2. colaborarea cu autoritățile publice cu funcții legislative

Îmi propun și acest obiectiv ca modalitate de implicare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în elaborarea unor legi coerente, dat fiind faptul că, de multe ori, în cadrul dezbaterilor parlamentare, anumite texte de lege, discutate și convenite împreună cu inițiatorul, pot suferi modificări de substanță.

Este important, însă, ca modificările care interesează competențele jurisdicționale ale instanțelor, organizarea și funcționarea justiției ca serviciu public să fie cunoscute și analizate de acestea și de Înalta Curte, astfel încât ele să corespundă realității juridice, posibilităților organizatorice și de competență ale instanțelor și să preîntâmpine jurisprudența și practicile neunitare, supraaglomerarea rolului instanțelor sau insuficienta resursă financiară.

De aceea, îmi propun ca în cadrul bunelor practici de colaborare, și în acest caz, să stimulez urmărirea procesului legislativ, informarea reciprocă și păstrarea contactului permanent între direcția de specialitate din cadrul Înaltei Curți și serviciile cu atribuții în pregătirea ședințelor comisiilor de specialitate sau plenurilor celor două camere ale Parlamentului și să încurajez invitarea Înaltei Curți de Casație și Justiție atunci când proiectele legislative în dezbateră îi vizează activitatea, organizarea și funcționarea.

În fine, pe linia îmbunătățirii contribuției Înaltei Curți de Casație și Justiție în activitatea legislativă, doresc să dau o mai mare eficiență dispozițiilor art. 25 din Legea nr. 304/2004, republicată, privind organizarea judiciară, potrivit căroră, Înalta Curte, constituită în Secțiile Unite, sesizează Curtea Constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare.

Din păcate, de-a lungul timpului, supraîncărcarea instanței supreme, numărul mare de recursuri în interesul legii asupra cărora instanța supremă a trebuit să se pronunțe, schimbările legislative repetate și de amploare, au făcut ca aceste competențe să se exercite în relativ puține cazuri.

Rolul constituțional al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a asigura și interpreta aplicarea unitară a legii, consacrat de art. 126 alin. 3 din Constituția României, trebuie realizat, însă, și prin acest mijloc pus la îndemâna instanței supreme de legea de organizare și funcționare administrativă a instanțelor, pentru că exigența unei legi previzibile presupune, în primul rând, constituționalitatea acesteia.

Ca modalitate de lucru sub acest aspect, propun coordonarea activității Direcției legislație, studii, documentare și informatică judiciară, pe materii, de către cei doi vicepreședinți, conform mandatului acordat de președinte.

Direcția vizată va informa pe vicepreședinți în legătură cu orice lege în domeniu și care interesează justiția adoptată de Parlament și trimisă spre promulgare, care ar putea ridica probleme de constituționalitate.

Vicepreședinții, la rândul lor, vor propune președintelui convocarea secțiilor Unite și stabilirea ordinii de zi, iar acesta, în baza propunerilor, informațiilor și punctelor de vedere primite de la vicepreședinți, va dispune în consecință.

Desigur, urmărirea îndeaproape a procesului legislativ în domeniul justiției, încă din etapa de propunere legislativă, în modalitățile mai sus arătate, va ușura în mod considerabil depistarea eventualelor probleme de constituționalitate și sesizarea în timp util a Curții Constituționale.

ATRIBUȚII SPECIFICE

A. Interpretarea și aplicarea unitară a legii

Îmi propun ca prezentul plan managerial să aibă o abordare, într-un fel, atipică și să nu pornească de la clasică analiză a punctelor vulnerabile și a punctelor tari în activitatea și conducerea unei instituții și să pun un accent deosebit pe scopul interpretării și aplicării unitare a legii.

Aceasta nu pentru faptul că aspectele pozitive sau negative în activitatea unei instanțe nu ar constitui puncte de reper în construirea unui plan managerial, ci pentru că, sub un prim aspect, se regăsesc oricum în prezentarea scopurilor urmărite și mijloacelor de îndeplinire.

În al doilea rând, aplicarea dispozițiilor noii legislații civile și procesual civile impun concentrarea eforturilor spre această direcție.

Noile realități ale sistemului juridic românesc, necesitatea punerii în aplicare de o manieră eficientă și coerentă a noilor coduri – Civil, Procedură civilă, Penal, Procedură penală – impun exercitarea atribuțiilor de vicepreședinte pe anumite domenii specifice.

Astfel, este necesar ca unul dintre vicepreședinți să aibă atribuții specifice exclusiv în ceea ce privește legislația penală, iar celălalt, atribuții în aplicarea legislației civile.

Conform specializării în materie civilă, având experiența de judecător pe o perioadă mai mare de 9 ani la actuala Secție I a Înaltei Curți de Casație și Justiție îmi propun să asigur:

- jurisprudența unitară în materie civilă
- practici unitare de lucru la nivelul secțiilor civile
- sesizarea necorelărilor legislative și cooperarea cu instituțiile competente în vederea remedierii acestor deficiențe legislative

A. 1. asigurarea aplicării unitare a legii și jurisprudenței unitare la nivelul celor două secții civile și la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal

Experiența a demonstrat faptul că principalele cauze care generează jurisprudența și practici neunitare sunt legate de aplicarea diferită a dispozițiilor legale în vigoare, necorelări legislative, intrarea în vigoare a unor dispoziții legale noi.

a) aplicarea diferită a dispozițiilor legale în vigoare

a.1 reglare a jurisprudenței neunitare

Principalul mijloc prin care poate fi asigurată jurisprudența unitară este desigur, recursul în interesul legii.

Toate aceste elemente trebuie să stea în atenția vicepreședintelui cu atribuții în materie civilă, pentru că, în viziunea mea, acesta trebuie, în lipsa președintelui, să prezideze toate completele ce au în competență soluționarea recursurilor în interesul legii în materie civilă, atunci când problemele de drept privesc activitatea a două sau mai multe secții.

Această atribuție nu se manifestă doar prin prezidarea completelor de judecată și cunoașterea dosarelor și a chestiunilor de drept în discuție, ci și printr-o strictă evidență și analiză a hotărârilor deja pronunțate, astfel încât deciziile date în interesul legii să nu constituie, la rândul lor, sursă de jurisprudență neunitară.

Atenția deosebită acordată evidențierii hotărârilor anterior pronunțate se impune cu atât mai mult cu cât, la soluționarea unor astfel de cauze nu participă toți judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și există riscul insuficienței cunoașteri a argumentelor ce au fundamentat o soluție cu privire la o problemă de drept conexă, pronunțată de complete ce au avut o altă alcătuire.

a.2. măsuri de prevenire

Desigur, mijlocul tipic de prevenire a jurisprudenței neunitare va deveni, conform dispozițiilor noului Cod de procedură civilă, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării hotărârii prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept;

Dar nu mai puțin importante sunt și alte metode și mijloace, fără caracter jurisdicțional.

În acest sens, în ultimul raport al Comisiei Europene privind progresele înregistrate de România în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare, este menționat faptul că „un aspect important pentru unificarea jurisprudenței este actualizarea sistemului informatic depășit, care limitează capacitatea de informare a judecătorilor cu privire la hotărâri pronunțate în altă cauză”.

Voi acorda o atenție sporită acestui aspect, nu doar pentru a răspunde exigențelor obligațiilor asumate prin Mecanismul de Cooperare și Verificare, ci pentru că, într-adevăr este o modalitate extrem de eficientă de cunoaștere de către judecători, persoanele angrenate în sistemul judiciar și de către justițiabili, în termen util, a jurisprudenței anterioare a instanței supreme în general și a rezolvării diferitelor probleme de drept ce au făcut obiectul mijloacelor procedurale de unificare a jurisprudenței.

Pentru realizarea acestui obiectiv, voi sprijini Ministerul Justiției și Consiliul Superior al Magistraturii pentru aplicarea strategiei menționate în ultimul raport MCV pentru ca accesul la ECRIS să se facă simplu și rapid și pentru îmbunătățirea sistemului Jurindex.

De asemenea, se impune completarea propriului sistem informatic de evidență a procedurilor privind recursurile în interesul legii și hotărârile preliminare (data sesizării, cine a făcut sesizarea, problema de drept ce face obiectul sesizării, termen stabilit, soluție pronunțată, etc.).

De altfel, în prezent, se află în stadiu de testare Portalul Înaltei Curți de Casație și Justiție, care reprezintă o îmbunătățire simțitoare a vechiului sistem de date.

Deși cunoștințele mele de informatică nu depășesc nivelul unui utilizator obișnuit, sunt conștientă de faptul că eficacitatea unui motor de căutare este dată de „cuvintele cheie”, familiarizată fiind cu baza de date și jurisprudența „Hudoc” a Curții Europene a Drepturilor Omului.

În acest sens, voi urmări ca la nivelul fiecărei secții să se stabilească un set de cuvinte cheie, pentru ușurința căutării, cuvântul cheie fiind stabilit de complet la momentul pronunțării hotărârii.

Un exemplu de bună practică în acest sens îl poate constitui baza de date interne a Secției I civilă, care deja a stabilit cuvinte cheie care facilitează accesul judecătorilor la hotărârile anterior pronunțate într-o anumită materie.

În cadrul măsurilor de prevenire a jurisprudenței neunitare un rol important îl deține jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și Curții Europene de Justiție.

Desigur, fiecare judecător și magistrat asistent are acces la baza de date a celor două curți europene, dar am în vedere un sistem organizat și sistematizat în cadrul Direcției Legislație, Studii, Documentare și Informatică Juridică, care va evidenția jurisprudența recentă a celor două curți, pe materii și va sesiza președinții de secții ori de câte ori a fost pronunțată o cauză împotriva României și care ar putea prezenta interes pentru instanțele române.

Pe aceeași linie a prevenirii cauzelor de jurisprudență neunitară, aș dori să păstrez un contact permanent cu Agenții Guvernului pentru Curtea Europeană a Drepturilor Omului și Curtea Europeană de Justiție pentru a cunoaște tipurile de cauze înregistrate împotriva României, problematica pe care acestea o pot pune în fața celor două instanțe europene și eventuale măsuri ce se impun, care ar putea avea legătură cu atribuțiile și competențele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

De altfel, în ultimii ani, a existat o colaborare bună și permanentă între Înalta Curte de Casație și Justiție și, în special Agentul Guvernamental pentru Curtea Europeană a Drepturilor Omului, colaborarea materializându-se în acțiuni benefice pentru jurisprudența română și europeană.

Astfel, și cu sprijinul instanței supreme, au fost formulate apărările guvernului în cauza pilot *Mariu Athanasiu și alții împotriva României* în care s-a constatat o reevaluare a jurisprudenței Curții Europene în ceea ce privește noțiunea de „bun”, în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor Omului și libertăților fundamentale.

Această hotărâre a avut ca rezultat confirmarea jurisprudenței acelor instanțe interne care au statuat că se poate prevala de un „bun”, în sensul Convenției doar persoana care deține o hotărâre judecătorească prin care s-a constatat nu doar preluarea abuzivă de către stat, ci prin care s-a dispus și restituirea respectivului imobil către reclamant.

De asemenea, hotărârea pronunțată de Curtea Europeană a servit și la motivarea deciziei nr. 27/2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în interesul legii cu privire la calitatea procesuală pasivă a Statului Român și admisibilitatea acțiunilor îndreptate direct împotriva acestuia, prin care s-au solicitat despăgubiri pentru imobilele abuziv preluate în perioada comunistă, în situația în care acestea nu au fost acordate de Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor sau atunci când procedura prevăzută de Legea nr. 10/2001 nu a fost parcursă.

Tot cu sprijinul Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost formulat și punctul de vedere al României cu privire la adoptarea Protocolului nr. 16 adițional la Convenție, care va permite celor mai înalte curți și tribunale dintr-un stat parte să solicite Curții Europene a Drepturilor Omului avize consultative asupra problemelor de principiu cu privire la interpretarea sau aplicarea drepturilor și libertăților garantate de Convenție.

b) intrarea în vigoare a noii legislații în materie civilă

b.1. Noul Cod civil

Ca o consecință a intrării în vigoare a Legii nr. 278/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare și a Legii nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a legii privind Codul civil, Secția civilă și de proprietate intelectuală și Secția comercială din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție s-au reorganizat ca Secția I civilă și Secția a II a civilă.

Prin hotărârea nr. 10 din 22 septembrie 2011, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a aprobat funcționarea de complete specializate în cadrul celor două secții, în

funcție de materia specifică până la acea dată fiecărei secții, iar în ceea ce privește restul dosarelor înregistrate după data de 1 octombrie 2011, a dispus împărțirea în mod egal între Secția I civilă și Secția a II a civilă.

Ulterior, prin hotărârea nr. 8 din 5 aprilie 2012, s-a dispus împărțirea dosarelor comune înregistrate după data de 13 aprilie 2012, în proporție de 60% pentru Secția I civilă și 40% pentru Secția a II a civilă.

În condițiile în care sunt materii comune aflate în competența materială a două secții, există posibilitatea apariției jurisprudenței neunitare, motiv pentru care este îndatorirea vicepreședintelui cu atribuții în materie civilă să semnaleze astfel de situații și să ia măsurile care se impun în vederea preîntâmpinării sau remedierii situațiilor deja înregistrate de jurisprudență neunitară între cele două secții.

Acest lucru intenționez să îl realizez prin colaborarea cu cei doi președinți ai secțiilor civile și prin participarea la ședințele profesionale lunare ale celor două secții.

Colaborarea cu președinții celor două secții civile se va realiza prin intermediul întâlnirilor periodice de lucru, dar și prin intermediul informărilor și studiilor pe care le voi cere cu privire la numărul și natura cauzelor nou intrate și soluțiile pronunțate, mai ales în cazurile repetitive.

Aceste instrumente de lucru sunt utile sesizării situațiilor de jurisprudență neunitară, ceea ce-mi va facilita informarea Colegiului de conducere al Înaltei Curți în vedere promovării unui recurs în interesul legii, atunci când este cazul.

b.2. Noul Cod de procedură civilă

Sub un al doilea aspect, se impune coordonarea activității celor două secții civile și a secției de contencios administrativ și fiscal în vederea aplicării noii legislații procesual civile.

Prin noul Cod de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 134/2010 și prin Legea nr. 76/2012 privind punerea sa în aplicare, precum și prin legislația ulterioară, au fost aduse modificări de

esență în ceea ce privește judecata în primă instanță și judecata recursului.

Modificările interesează, deopotrivă, cele trei secții, care, potrivit normelor de competență materială, judecă atât în primă instanță cât și ca instanță de recurs.

Noile reglementări, atât cât au fost aplicate până în prezent la nivelul instanței supreme, au demonstrat că pot naște jurisprudență neuniformă.

Cu titlu de exemplu, m-aș referi la necesitatea parcurgerii procedurii de regularizare a cererii de chemare în judecată atunci când, în mod evident, competența de judecată a cauzei în primă instanță nu aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În această ipoteză, au existat complete care au apreciat că se impune procedura regularizării și au dispus anularea cererii în situația în care nu au fost aduse la îndeplinire dispozițiile instanței privind îndeplinirea condițiilor de formă ale cererii, dar și complete care au apreciat că nu se impune procedura regularizării de către o instanță incompetentă și, înregistrând dosarul au acordat termen în vederea discutării competenței și au declinat competența de soluționare a cauzei.

Prin urmare, o situație relativ simplă, care datorită insuficienței corelării legislative a generat deja jurisprudență și practici neunitare la nivelul unei singure secții.

De asemenea, în procedura de judecată a recursului, noul Cod de procedură civilă prevede în dispozițiile art. 493 alin. 5, care reglementează etapa de filtrare a recursului, că membrii completului de judecată pot respinge recursul, fără citarea părților, atunci când recursul este vădit nefondat.

În condițiile în care nici un text din cod nu definește noțiunea de vădit nefondat și nici nu stabilește criteriile ce trebuie avute în vedere, este sarcina Înaltei Curți de Casație și Justiție ca, prin jurisprudența sa să stabilească limitele dintre recursul nefondat și recursul vădit nefondat.

Se impune o activitate de coordonare din acest punct de vedere, pentru că, în cadrul procedurii filtrului, această delimitare trebuie făcută de fiecare complet din cadrul celor trei secții, existând

riscul major ca noțiunea de recurs vădit nefondat să fie interpretată diferit de la un complet la altul.

De aceea, și sub acest aspect este necesară colaborarea cu cei trei președinți ai secțiilor și participarea la ședințele lunare profesionale.

c) necorelări legislative

Un al treilea motiv de natură a genera jurisprudență neunitară este reprezentat de necorelările legislative, mai ales în contextul intrării în vigoare a noilor reglementări în materie civilă.

Nu voi mai insista asupra acestui punct pentru că am prezentat pe larg, în partea privind colaborarea cu autoritățile publice cu atribuții în procesul legislativ măsurile pe care le am în vedere pentru sesizarea cazurilor în care s-au constatat necorelări legislative sau reglementări lacunare ori insuficiente.

A. 2. asigurarea unor practici unitare la nivelul celor două secții civile și la nivelul Secției de contencios administrativ și fiscal

Intrarea în vigoare a noii legislații civile poate genera nu doar jurisprudență neunitară, dar și practici neunitare.

O problemă majoră, care s-a evidențiat imediat după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă este aceea a evidenței și arhivării dosarelor înainte ca acestora să li se fi fixat primul termen de judecată.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 200 din noul Cod de procedură civilă, anterior fixării primului termen de judecată, completul căruia i s-a repartizat aleatoriu cauza verifică, de îndată, dacă cererea de chemare în judecată îndeplinește condițiile de formă prevăzute de lege și dispune măsurile ce se impun pentru modificarea sau completarea acesteia.

După parcurgerea etapei de verificare și regularizare, cu respectarea termenelor prevăzute de art. 201 din cod, se dispune comunicarea cererii de chemare în judecată, a întâmpinărilor și

răspunsurilor la întâmpinare și apoi se fixează primul termen de judecată.

a) stabilirea fluxurilor de lucru

Este evident, aşadar, că începând cu data intrării în vigoare a noului cod, atribuțiile privind fluxul de lucru și circuitul dosarelor sunt transferate, în mare parte, de la președintele de secție către completul de judecată.

Rămâne în sarcina președintelui de secție coordonarea activității de înregistrare în sistemul informatic ECRIS, de repartizare aleatorie și creare fizică a dosarelor, dar vor fi preluate de către complete atribuțiile privind arhivarea, comunicarea, transmiterea citațiilor și introducerea datelor în sistemul informatic.

Este, totuși, atributul președintelui de secție să coordoneze modul în care completele de judecată asigură și eficientizează fluxurile de lucru, prin punerea la punct a unor practici unitare la nivelul secției.

Este de asemenea, sarcina vicepreședintelui specializat în materie civilă să asigure coordonarea activității celor trei președinți de secție, astfel încât să se asigure practici comune la nivelul secțiilor vizate.

În limita numărului de personal existent, un flux de lucru eficient la nivelul completelor ar putea fi asigurat prin alocarea către complete a câte unui magistrat asistent și a unui magistrat asistent de rezervă, a unui grefier, a unui grefier arhivar, a unui grefier dactilograf și a unui grefier de rezervă.

Magistratul asistent va urmări îndeplinirea tuturor etapelor necesare în procedura verificării și regularizării, în procedura anterioară și ulterioară stabilirii termenului de judecată, precum și respectarea termenelor stabilite de lege pentru parcurgerea acestor etape.

Grefierul de complet, sub supravegherea magistratului asistent, va asigura comunicarea tuturor actelor de procedură dispuse de judecător, introducerea datelor în sistemul informatic ECRIS.

Grefierul arhivar va asigura arhivarea dosarelor și va ajuta grefierul de complet în realizarea sarcinilor sale, iar grefierul dactilograf va asigura tehodactilografierea actelor de procedură.

Desigur, în prezent, numărul personalului existent în cadrul secțiilor civile și de contencios administrativ și fiscal nu permite soluția optimă de alocare pentru fiecare complet a magistraților asistenți și personalului auxiliar necesar, dar, pentru început, când impactul noii legislații procesual civile este încă limitat, pare a fi suficientă repartizarea acestor persoane la câte două sau trei complete de judecată.

b) asigurarea fluxurilor de lucru pentru completele investite cu pronunțarea unei hotărâri prealabile

Conform noului Cod de procedură civilă, Înalta Curte de Casație și Justiție poate fi sesizată în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Aunci când la instanța supremă există o secție corespunzătoare secției în cadrul căreia funcționează completul de judecată care a formulat sesizarea, aceasta este judecată de un complet format de președintele secției corespunzătoare a Înaltei Curți.

Totuși, în cazul în care chestiunea de drept interesează mai multe secții sau atunci când nu există o secție corespunzătoare, sesizarea se judecă de un complet format din președintele, sau în lipsa acestuia, unul dintre vicepreședinți, președinții secțiilor interesate atunci când există complet corespunzător sau președinții de secție în celelalte cazuri și câte 5 judecători din cadrul secțiilor.

La ședințele de judecată participă și un magistrat asistent.

Prin urmare, această procedură specială ar presupune crearea unui nou compartiment care să aibă ca atribuții înregistrarea, pregătirea dosarelor, comunicările necesare, arhivarea, publicarea, etc.

Din păcate, nici spațiul și nici numărul personalului Înaltei Curți nu permit organizarea unui compartiment separat, astfel încât, până la rezolvarea acestor probleme, fluxul de lucru în cadrul acestor dosare va trebui asigurat de magistrații asistenți și grefierii

repartizați la completele pentru soluționarea recursurilor în interesul legii și completele de 5 judecători.

c) arhivarea dosarelor

O problemă serioasă o creează posibilitatea arhivării de către complet a propriilor dosare, cu atât mai mult cu cât actualul spațiu al instanței supreme nu permite organizarea arhivelor completului, motiv pentru care, în prezent, cel mai util și eficient mod de arhivare este acela al păstrării dosarelor în arhivele existente la nivelul secțiilor.

Aceasta presupune, desigur, schimbarea modalității de organizare a arhivelor, care să asigure evidențierea dosarelor pe complete.

Cu privire la acest aspect, trebuie menționat faptul că o perioadă de timp, instanțele vor avea obligația de a asigura gestionarea dosarelor constituite sub incidența vechiului Cod de procedură civilă cât și al dosarelor ce intră sub incidența noului cod.

De aceea, vor trebui asigurate în paralel două modalități de arhivare, conform procedurilor și uzanțelor stabilite înainte și după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă.

d) accesul justițiabilului la dosar

De asemenea, termenele impuse de noul cod și procedurile regularizării și comunicării ar putea ridica dificultăți în ceea ce privește accesul justițiabilului la propriul dosar.

Acesta este un alt motiv pentru care consider că implementarea unor practici prin care și dosarele create sub incidența noului Cod de procedură civilă să poată fi arhivate în arhiva generală a secției, în mod separat, iar nu la magistratul asistent sau la grefierul completului, facilitează accesul la propriul dosar.

e) forma hotărârii judecătorești

Aș include la capitolul „bune practici” și aspectele legate de forma unei hotărâri judecătorești pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, care să faciliteze ușurința lecturării și înțelegerii unei persoane obișnuite, nefamiliarizată cu limbajul și procedurile juridice.

În același timp, o formă sistematizată a hotărârii, care să nu abuzeze de metoda scanării și care să prezinte structurat argumentele de fapt și de drept ușurează nu doar lectura și înțelegerea ci și citarea unor pasaje din hotărâre în alte documente de referință sau hotărâri precum și referirile pe care instanțele europene le-ar putea face cu privire la cuprinsul hotărârilor instanțelor interne.

În egală măsură mă refer și la modul de tehnodactilografiere, respectiv la caracterul și mărimea caracterelor folosite în toate hotărârile pronunțate de Înalta Curte, o bună practică în acest sens fiind implementată în cadrul Secției I civilă.

O sursă bună de inspirație pentru realizarea acestui obiectiv se poate regăsi în hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului sau Curții Europene de Justiție.

ATRIBUȚII COMUNE

În ceea ce privește atribuțiile comune ale celor doi vicepreședinți, acestea pot fi exercitate, indiferent de specializare, de oricare dintre vicepreședinți, conform delegării de atribuții dispuse de președinte.

Atribuțiile comune, potrivit Regulamentului de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, din punctul meu de vedere, constă în:

- prezidarea Secțiilor Unite, în lipsa președintelui;
- asigurarea conducerii generale a Cancelariei și a Biroului de informare și relații publice, conform repartizării stabilite de președinte;
- asigurarea publicării periodice a jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, conform repartizării stabilite de președinte;
- organizarea pazei sediului și aprobarea măsurilor pentru prevenirea incendiilor, protecția muncii și civilă, conform repartizării stabilite de președinte;
- controlul activității arhivistice, conform repartizării stabilite de președinte;
- controlul și coordonarea activității comisiei de analiză privind încălcarea dreptului de acces la informațiile de interes public, conform repartizării stabilite de președinte;
- aprobarea fișei posturilor, conform repartizării stabilite de președinte;
- controlul și coordonarea evaluării anuale a personalului Înaltei Curți de Casație și Justiție, conform repartizării stabilite de președinte;
- analizarea cererilor și formularea de propuneri către președinte cu privire la încadrarea personalului, în condițiile legii, cu excepția judecătorilor și magistraților asistenți;

- aprobarea efectuării concediilor anuale de odihnă de către personalul Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu excepția judecătorilor și magistraților asistenți.

Am selectat doar aceste atribuții ca fiind comune celor doi vicepreședinți, pentru că, pentru argumentele pe care le-am expus în cuprinsul prezentului plan, celelalte atribuții menționate în Regulament pot fi exercitate de vicepreședintele specializat.

Pentru că în majoritatea activităților care intră în atribuțiile vicepreședinților nu s-au constatat deficiențe majore în urma controalelor și verificărilor efectuate de conducerea instanței supreme sau de organele competente, acestea nu pun probleme de management, fiind utila fi continuate practicile existente până în prezent.

Sunt totuși câteva aspecte care mi-au reținut atenția și asupra cărora aș dori, în calitate de vicepreședinte să-mi aplec atenția.

a. controlul activității arhivistice

Am menționat această atribuție, deoarece apreciez că se impune perfecționarea pregătirii personalului cu atribuții de arhivă, mai cu seamă în contextul în care, după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă, vor trebui ținute evidențe paralele a dosarelor create sub regimul vechiului cod și a celor constituite potrivit noilor dispoziții legale.

De asemenea, se impune, în limita posibilităților, îmbunătățirea amenajării și dotării spațiului destinat conservării acestora, precum și a altor documente.

Rămâne, însă, deschisă problema alocării unui alt spațiu pentru arhivă, în condițiile în care, așa cum am menționat în cuprinsul planului, întreg spațiul ocupat de instanța supremă este insuficient și impropriu desfășurării normale a activităților, atât de judecată cât și administrative.

În cadrul aceluiași obiectiv și în același context, aș menționa faptul că se impune și reactualizarea Nomenclatorului arhivistic.

b. asigurarea conducerii generale a Cancelariei și a Biroului de informare și relații publice

Cu privire la acest punct, aş dori să menţionez faptul că din anul 2005 sunt preşedintele comisiei de analiză privind încălcarea dreptului de acces la informaţiile de interes public.

Deşi în această calitate nu am putut să mă implic în organizarea procedurii de primire şi înregistrare a petiţiilor, am constatat că un număr de petiţii, este adevărat că relativ redus, nu au fost transmise de persoanele interesate direct biroului de informare şi relaţii publice,ci registraturii generale.

Au fost situaţii în care registratura generală a transmis târziu aceste cereri compartimentului competent, motiv pentru care termenele stabilite de lege pentru formularea răspunsului şi soluţionarea contestaţiilor nu au putut fi respectate.

De aceea, am în obiectivele asumate prin prezentul plan şi instruirea personalului de la registratura generală, în sensul cunoaşterii procedurii de celeritate impuse de Legea nr. 544/2001 şi remiterii de îndată către structurile competente a cererilor formulate în temeiul acestei legi.

*

* * *

Prin prezentul plan managerial am încercat să prezint priorităţile pe care le voi avea în vedere în exercitarea atribuţiilor noului post de vicepreşedinte al Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, convinsă fiind de faptul că ele sunt de natură a asigura transparenţa şi previzibilitatea actului de justiţie, implementarea de o manieră riguroasă şi eficace a noii legislaţii civile şi, pe cale de consecinţă, încrederea în actul de justiţie.

În acelaşi timp, prin demersul meu privind candidatura la funcţia de vicepreşedinte al instanţei supreme, cu bună credinţă am

dorit să atrag atenția și asupra influenței covârșitoare pe care o au în orice activitate de management al instanței un sediu necorespunzător și personalul insuficient.

În egală măsură, am dorit să subliniez faptul că succesul unor măsuri de organizare judiciară și funcționare administrativă a unei instanțe, în contextul schimbării de amploare a legislației, nu poate fi asigurat fără sprijinul material și logistic adecvat și că numai activitatea concertată a autorităților publice cu atribuții de legiferare, executive și jurisdicționale poate asigura reușita unei reforme, astfel încât aceasta să nu rămână o formă fără conținut.